

El mon rural ya s'havia rebelat, demanant els seus drets. Carles II, no es preocuparà de la situació dels llauradors. Seguirà la política dels seus predecessors enriquant-se la Cort i la Noblesa.

El regnat de Carles va estar molt dirigit per les seues malalties, sobretot en els últims anys, quan el seu estat empijorava. La seua segona dona, Mariana de Neoburg, i els seus consellers faran al remat d'este regnat lo que volgueren. Durant esta època el rei estarà baix una gran manipulació. El seu empijorament i el no tindre descendència faran que es produïxca el nomenat problema successori, que donara lloc a la guerra de Successió.

Pocs anys abans de la seua mort, les potències europees faran una sèrie de tractats i de negociacions per a repartir-se la corona espanyola, ya que obtindre la millor part significaria per a la potència guanyadora l'hegemonia europea.

2.2.

EL PROBLEMA SUCCESSORI

En els últims anys del regnat de Carles II, es preveïa que el monarca anava a morir sense descendència, veient-se somes a la pressió de les Corts estrangeres. Molts foren els que rodejaren al rei per a aconseguir els seus propòsits personals. Per este motiu va ser un període de manipulació per a aconseguir ser l'hereu de la corona espanyola.

Foren varis els testaments que feu el monarca, que depenien de qui li aconsellava en eixe moment. Els Estats Europeus feien aliances per a apoderar-se de la corona. Signaren una sèrie de tractats per a repartir-se els territoris espanyols d'una forma pacífica. Les primeres negociacions es dugueren a terme en 1668 entre l'emperador

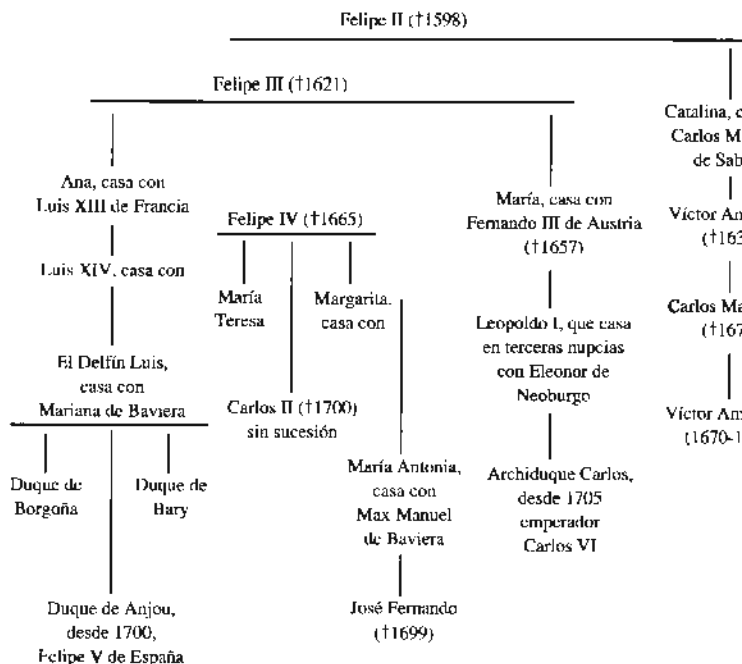
CARLES II. Sulo de Reis. Palau de la Generalitat.

Lleopolt I d'Austria i el rei de França Lluís XIV, abdos casats en les infantes Margarita i Maria Teresa, filles de Felip IV, que acabaren en una reparticio dels territoris. En 1689 tingue lloc un acort entre Austria, Anglaterra i Holanda, per a que el primer país ixquera vencedor respecte a França. Entre 1688 i 1697 es forma la coalicio de la Lliga d'Augsburc, composta per Anglaterra, Succia, Austria, Espanya, Saboya, diversos països del principat alema i inclus tot el pontifex que tindra un enfrontament en França que es resoldra diplomaticament en la Pau de Ryswick. En 1698 te lloc el tractat de particio de la monarquia espanyola, segons el qual al Princip de Baviera li correspon la majoria dels territoris peninsulars, les Indies i els Països Baixos, Felip d'Anjou rebria el regne de les Dos Sicilies, els Presidis de la Toscana en el marquesat de Finale i Gipuzcua en Ondarrabia i Sant Sebastia i l'archiduc Carles obtindria el Milanesat.

Tres varen ser els candidats al tro: Felip d'Anjou, net del Rei de França, Lluís XIV; l'archiduc Carles, fill de l'Emperador Lleopolt d'Austria i Josep Lleopolt de Baviera, net de Felip IV.

Carles II, quan va vore la manipulacio entre França i Austria per a repartir-se el territori espanyol, feu testament en 1698, en favor de Josep Lleopolt de Baviera. Este desig no pogue complir-se, puix el candidat mori en cixe mateix any. El dos d'octubre de 1700, fara de nou testament, redactat per Ubilla i el seu grup francofil, en el que deixarà com a hereu al princip Felip d'Anjou. En el resultat d'este testament tingue molt que vore, l'influencia que tenia en el monarea el Cardenal Portocarrero (que en este moment era el qui duya el govern). L'inquisidor General Rocaberti i l'embaixador frances Duc de Hacourt, havien segut enviats pel rei de França al costat de Carles II per a conseguir el seu proposit, que regnara

el seu net. El Cardenal Portocarrero tingue l'idea que el rei, confos pel seu problema de successio, escriguera al Papa demanat-li un dictamen sobre qui havia de ser el seu hereu, i aixina ho va fer. La resposta papal fon la defensa mes absoluta i unanin en favor de la candidatura de Felip d'Anjou. Podem afirmar que es feu una autentica estratagem per a conseguir que ixquera guanyador el frances, idea contraria que tenia Carles II, ya que despres de la mort de Josep Lleopolt de Baviera volia que heretara la Corona l'Archiduc Carles d'Austria.

Arbre genealogic dels austries.

(Dominguez Ortiz, A. : «El Testamento de Carlos II». Madrid, 1982.)

2.3.

ELS PRIMERS ANYS DE REGNAT DE FELIP V (1683-1746). EL CENTRALISME BORBONIC

Lluís XIV de França havia conseguit el seu propòsit, el seu net era rei. Des de que fon proclamat rei Felip V son yayo li va transmetre el sentiment francès per damunt de tot i el seguiment polític al centralisme.

Quan Lluís XIV reuni a tota la Cort en Versalles li va dir al nou rei: *"Se un buen español, pero acuérdate que has nacido francés y manten la unión de las dos naciones. Ya no hay Pirineos"*. El quatre de desembre, Felip V inicià el seu viatge a la península. Els primers anys del regnat foren de transició, en els que el rei es trobava totalment influenciat per Amelot i el cardenal Portocarrero. Amelot designa virrei i Capità General de València al marques de Villagarcia. El poble valencià sabia els desijos d'este monarca, la política centralisadora segons el model francès que podia significar la desaparició dels Furs i de les lleis pròpies del Regne. En un primer moment, dubtosos de lo que podia passar, part de la població acceptà al nou monarca. L'Archiduc Carles no havia renunciat a l'idea de ser proclamat i reconegut rei, i estava guanyant-se en molta facilitat la confiança i el recolzament d'este poble, assegurant als valencians que si ell regnava reconcixeria el seus Furs i respectaria la seua llengua, el Valencià. Per una altra banda estava el sentiment anti-francès que hi havia en la societat valenciana. Per tot això, la majoria del poble valencià va recolzar a l'austriacista. En canvi, Felip V era un clar partidari de l'uniformitat i per això no fon ben vist pel poble.

Felip V, anys després provocarà que l'història del Regne de València siga diferent i les seues aspiracions i

el seu desig d'abolició dels Furs sera un fet. Este poble sera canvat. Les mides de repressió que el monarca aplicarà al Regne de Valencia seran injustes. Este poble lluitarà pels seus Furs i aixina li ho demostraran els maulets enfrontant-se a la dinastia borbònica, per a que els seus drets foren reconeguts i el seu poble continuara sent lliure i no subjugat davant de ningú.

2.4.

LA GUERRA DE SUCCESSION

Les ambicions del rei de França Lluís XIV es veren complides després de la pujada al tro d'Espanya del seu net Felip. Però els països europeus no volien que el poder borbònic fora tan patent en tota Europa.

En febrer de 1701, Lluís XIV es va negar a retirar a Felip V els drets de la corona francesa, en el propòsit d'una futura absorció de la corona d'Espanya per part de la francesa. Per a fer-li front a França es va formar la Gran Aliança de l' Haya, en setembre de 1701, mediant la qual s'uniren Anglaterra, Holanda i Austria, que li declararen la guerra en maig de 1702. Després s'afegiren els principis alemanys, i en 1703 Saboya i Portugal. Per lo tant, França estava a soles puix l'únic recolzament que tenia era l'ajuda del nou monarca borbó, Felip V.

En la primera fase de la guerra, els exèrcits borbònics a les ordres de Villars i Vendôme vengueren per terra als aliats, dirigits per Eugenio de Saboya, Marlborough i Starhemberg en les batalles de Friedlingen (1702) i Höchstädt (1703). En l'any 1704 els aliats comencen a tindre els primers triomfs, en la presa de Gibraltar, duta a terme per l'almirant anglès Rooke. En este mateix any l'archiduc Carles, que ja havia segut proclamat rei en Viena en 1703, desembarca en Portugal i marcha cap a

Barcelona en companyia de la flota aliada. En agost de 1705 es proclamat, rei en Dènia. Arriba a Barcelona el 5 de novembre on es aclamat. En l'estiu de l'any següent els austracistes enviaren una ofensiva des de Portugal i Catalunya cap a Arago i Madrit (juny i juliol de 1706), i també conquistaren Mallorca i Eivissa. L'exèrcit aliat aplega a Madrit on es proclamat rei l'archiduc. On l'estancia de Carles es poc duradora, i decidix retirar-se a València. El Regne de València en estos moments ya estava controlat pels austracistes gracies als maulets, que s'havien alçat en armes i tenien controlat tot el regne. En octubre de 1706 l'archiduc Carles vingue a València i fon proclamat rei de València, després del seu jurament dels Furs.

Els francesos havien segut derrotats en les batalles de Blenheim (1704) i Ramillies (1705) i Nàpols caigueren en 1707 en favor de les tropes aliades. Però en la península, té lloc una important ofensiva borbònica que culmina en la batalla d'Almansa (1707), que suponia la conquesta del Regne de València i d'Aragó. En 1709 una guerra civil en França a causa de la falta d'aliments deteriora el potencial militar borbònic. Uns anys després tingueren lloc les victòries aliades en Almenara i Saragossa (1710), que possibilità la reconquesta d'Aragó per part de l'archiduc. Els aliats barallaren l'idea de lluitar també per recuperar València però al remat decidiren anar a la conquesta de Madrit. No poden conseguir-ho i a partir d'ací es produïx en la península una important reacció borbònica que acabà en dos victòries decisives per a ells en desembre de 1710 (Brihuega i Villaviciosa). En Europa, pel contrari, eren els aliats els que guanyaven la partida.

Una nova situació replanteja totalment el sentit de la guerra. El germà de l'archiduc, Josep I, rei d'Austria, mor. Per tant, la corona austriaca recau en l'archiduc. Anglesos i Holandesos, que fins ara recolzaven a Austria per a parar l'hegemonia francesa, veuen un gran perill en que

Carles siga rei d'Austria i Espanya, unificant els dos imperis, en lo que l'hegemonia austriaca seria absoluta en tota Europa. A partir d'estos moments comencen les negociacions entre els aliats i els francesos per a parar la guerra, que donen com a resultat la Pau d'Utrecht (1713) i la Pau de Rastatt (1714). Felip V es reconegut com a rei d'Espanya i es obligat a renunciar als seus drets sobre la corona francesa. Espanya cedix a Austria els Països Baixos, Luxemburg, el Milanesat, el Presidi de Toscana, Nàpols i Cerdenya i el Princip de Saboya rep Sicília, en lo que s'acabava l'Imperi en Europa. Anglaterra obte Gibraltar, Menorca i territoris francesos en America. Per tant, les conseqüències de la guerra foren negatives totalment per ad ella, puix es quedava sense possessions europees i eixia mermada territorialment dins de la península. França tambe eixia debilitada i la gran guanyadora fon Gran Bretanya. En el cas valencià, i com vorem mes avant, les conseqüències foren totalment nefastes, ya que els Furs quedaren abolits, triumfant el centralisme borbònic de Felip V.

3.

LA SUBLEVACIO MAULET

El 13 de juliol de 1705 es reuni en Lisboa la flota aliada que havia d'iniciar la sublevacio austracista en la península. L'objectiu era encaminar-se cap a Barcelona, duent a bordo a l'archiduc, per a ocupar Catalunya i des d'ací passar a Castella. Tambe es tenia pensat deixar previamente algunes tropes i barcos en les costes valencianes per a començar la sublevacio en el Regne de Valencia.

El 28 de juliol va partir la flota des de Portugal, composta per 170 naus, i el 10 d'agost de 1705 desembarcaren en Altea, deixant alguns efectius militars en esta localitat de la Marina. La ciutat fon conquistada sense haver ni tan sols combat. El retor de la parroquia d'Altea col·laborà en els recent arribats, instant als llauradors a que defenieren la llegialtat de Carles III. Huit bucs de guerra i tres barcos deixaren els aliats en el port de la ciutat, continuant el seu viatge.

Junt ad estes tropes que arribaren a Altea es troharen els valencians Joan Batiste Basset i Francesc Garcia d'Avila, que tenien les funcions de propaganda de la causa austracista, de posar-se en contacte en els maulets i de dirigir la sublevacio. Basset duya una carta de Carles III dirigida als valencians, on els exhortava a "rescatar la seua patria de la servitut a que es veu reduda". El poble valencià, en la seua majoria, volia ser amo del seu propi destí, volia viure en llibertat en una llegislacio propia —els Furs—, que corria perill de vore's suprimida en el regnat del rei Borbo Felip V. No dubtaran per tant en fer front comu junt a l'archiduc. La sublevacio maulet havia començat.

Despres d'Altea, el següent objectiu militar dels austracistes era Denia. L'1 d'agost les naus aliades arriba-

ren a la ciutat. Garcia d'Avila i Basset atacaren la ciutat en el seu eixercit de llauradors mentres la flota atacava des de la mar. La ciutat hague de rendir-se. L'archiduc fou proclamat rei en Demia baix el nom de Carles III.

Pronte la sublevacio ana estenent-se per la comarca i tota la zona estigue controlada pels maulets. L'objectiu de Basset era conduir les seues tropes cap a la capital del Regne, per a d'esta manera tindre controlat tot el territori valencià.

En la capital, la noticia de la sublevacio maulet començà a preocupar les autoritats botiflers per l'indefensio de la ciutat. Les muralles eren molt fragils per a resistir una invasio i no existia ni en la ciutat ni en el regne un eixercit organitzat capaç de fer front als llauradors alçats en armes. Tan sols el virrei posseïa 24 membres en la seua guardia. Tambe hi havia unes milicies rurals i urbanes, pero era impossible utilitzar-les contra el seu poble. El virrei, marqués de Villagarcia, realisà crides de castic contra els sublevats, pero els maulets no prestaren atencio.

El virrei i el Consell General de la Ciutat demanaren reforços a Madrit i el 29 d'agost apleguen a València 1.800 homens a les ordens de Luis de Zuñiga. En Catalunya la situacio tambe era complicada per als borbònics i Felip V decidí traslladar allí les tropes que envià a València. Al rei li preocupava mes l'amenaça sobre Catalunya que lo que estava ocorrent en València. Tan sols havien de permaneixen en el nostre regne 200 ginets de la tropa de Luis de Zuñiga, baix les ordens de Rafael Neboja. Les despeses que ocasionaven este regiment havien de correr a carrec de la ciutat.

Pero la caiguda a finals de setembre de Tortosa, ciutat fronterera entre València i Catalunya, i el naiximent en octubre, d'un altre foc maulet en Vinaros, que feia que la ciutat de València quedara amenaçada des d'est

moment pel Nort i pel Sur, provocà la decisió de Felip V de que les tropes que transitaven pel Regne de Valencia es quedaren en el nostre territori.

La ciutat també demanà a Madrid que un terç de 600 infants valencians que es trobaven en Cadis, pagats per les arques municipals de Valencia, tornaren al Regne. Però la proposta fou rebujada per Felip V, degut al perill existent de que lluitaren contra els seus compatriotes.

En novembre, al marques de Villagarcia decidí formar un regiment de 500 homes per a enfortir la ciutat i el regne. Esta tropa havia de ser pagada per la ciutat, lo que suponia un augment d'imposts. Concretament, les autoritats municipals decidiren pujar el preu de la carn. L'ambient era d'enfrontament i augmentava el perill de sublevació en la ciutat, puix esta mida econòmica afectava tan sols a les classes més baixes, ja que el clero i la nobleza estaven exents de pagar el nou preu de la carn. Hi hagué grans problemes en la formació d'esta tropa, però al remat, les autoritats borbòniques conseguiren reunir-la en oferir a cada voluntari grans prestacions econòmiques.

En desembre, Nebot deserta i es passa a l'exercit maulet de Basset que estava operant en La Marina. Este fet desequilibrava totalment les forces i res pareixia ja impedir el control maulet sobre tot el territori valencià.

Basset conquista Oliva, Gandia, Alzira i Cullera, i el seu avanç cap a la capital es fa imparable. El poble coneix les seues promeses i espera desijós la seua arribada per a lliurar-se del jou centraliste borbònic. El 14 de desembre queda tallada la carretera a Madrid i el 16 Basset arriba a Valencia. La ciutat acull en els braços oberts als seus llibertadors. Els valencians es proclamaren en joia a favor de Carles III de Valencia. Alguns ciutadans inclús es despenjaren pel mur per a unir-se a les tropes que havien aplegat a la ciutat.

El Consell de la Ciutat capitula sense oferir resistència. Les capitulacions son generoses, puix s'acordava que les tropes de Basset no entraren dins de la muralla per a evitar el saqueig. Inclus es concedia un any per a que els que desijaren abandonar el regne en totes les seues pertinences aixina ho feren.

Els manlers comencen la sublevació

4.

**GOVERN MAULET
EN VALENCIA**

4.1.

BASSET PREN EL PODER

Despres de l'arribada de Basset i el seu eixercit de llauradors a la capital, comença el govern maulet en la Ciutat i Regne de Valencia. El control maulet del poder passà per dos fases molt diferenciades entre si. En la primera, Basset fon, junt als seus col·laboradors, el que s'encarregà de la direccio de la defensa i del govern de la ciutat. En la segona va ser la noblea, encapçalada pel nou virrei, el marques de Cardona, la que tingue en les seues mans el control de la situacio. Com es llogic deduir, durant la primera etapa les classes mes populars foren les que tingueren una major influencia en les decisions mentres que en la segona la noblea fon la que marcà les directrius a seguir.

Les primeres mides que adoptà Basset per a defendre la ciutat de les tropes felipistes foren la continuacio del regiment de 500 homens que s'havia format en els ultims mesos, que havia de continuar sent pagat per mig de l'impost sobre el preu de la carn, i la fortificacio de les muralles. Tambe ordenà que els habitatnts que vivien en els arravals entraren dins del recint amurallat, lo que va supondre el tancament d'alguns convents i tancà totes les entrades i eixides de la ciutat, llevat del portal de la Mar, per a conseguir una major seguretat defensiva. El 31 de decembre es feu efectiu el nomenament dels carrecs d'esta milicia, que eren els següents:⁽¹⁾

<i>Rafel Ripoll</i>	<i>Capita</i>	<i>Alejos Andres</i>	<i>Alferes</i>
<i>Francesc Quintana</i>	<i>Ajudant</i>	<i>Manuel Matheu</i>	<i>Capita</i>
<i>Francesc Sanchez</i>	<i>Alferes</i>	<i>Valero Claver</i>	<i>Tinent</i>

⁽¹⁾ AMV. "Manual de Consells". A-237, fol. 273.

La muralla era la principal protecció que disponia la ciutat. Per això era de vital importància la seua defensa. Pel seu llarg perímetre, es va dividir en trams, dedicant-se cada gremi al control de cada un d'ells. Els gremis col·laboraren activament en la defensa de la ciutat. Al principi, actuaren en un gran entusiasme, però conforme anava passant el temps, el cansament i el fet que mentrementres vigilaven no produïen, motivà que hi haguera moltes absències. Per a intentar tallar en est absentisme es creà un fons d'on treure diners destinats als membres gremials que feien guàrdia.

També els estudiants participaren en la defensa de la ciutat. La vida universitària s'havia paral·litzat en motiu de la guerra (la pròpia seu de l'Universitat s'havia utilitzat com a quarter per a acollir al regiment de 500 homes reclutats) i els universitaris, junt al seu rector, el conegut malet Manuel Mercader, formaren dos cosos de guàrdia de 120 membres, fent rondes de centineles nit i dia.

En els dies següents de l'entrada de Basset tingueren lloc la detenció de nombroses personalitats botiflers i de francesos que residien en València, per les seues activitats contra el poble en els primers anys de regnat de Felip V. Els seus béns foren confiscats i alguns foren deportats a Barcelona o a Madrid. Alguns se'n anaren fora de València abans de la seua detenció, com els comtes de Sumarcacer, de Parcent, d'Almenara, de Castellar, de Faura, el duc de Gandia i el marquès de la Scala. També l'arquebisbe de València, Antonio Folch de Cardona, que havia acollit a botiflers en el seu palau, abandonà la ciutat el 2 de gener de 1706, refugiant-se en Biar.

A principis de gener de 1706, tropes borbòniques a les ordres d'Antonio del Valle entraren en Chiva, ocupant la localitat. Basset i els seus homes, junt a llauradors que se li agregaren pel camí, va anar cap allí en l'intenció

de sitiar el poble i desestajar-lo de soldats felipistes. Pero els realistes atacaren provocant la desbandada dels homens que l'acompanyaven. Uns dies mes tart, a la vista de que l'enemic tenia tallades les sequies que proveïen d'aigua a la ciutat de Valencia, Basset s'encaminà a Burjassot per a intentar sorprendre als felipistes i solucionar la situació. Pero, a l'igual que en Chiva, fracassà en el seu intent, i tornà vençut. Els seus homens, molt inexperts en el camp de batalla, no pogueren arreglar la situació. A partir d'este moment, Valencia va perdre la tranquil·litat.

La política populista de Basset, basada en reducció d'imposts a les classes mes desfavorides, la confiscació de bens a la noblea botifler, la possibilitat d'introduir aliments i mercaderies sense pagar l'impost establert provocà la reacció de la noblea maulet, que no veia en bons ulls lo que estava passant. A mes, tenien por de que les mides també els afectara ad ells, que els privilegis senyorials desaparegueren. Tot açò, unit als fracassos militars de Basset motivà que la noblea maulet recorreguera a l'archiduc per a que donara una solució. Carles III decidí nomenar el 23 de giner, des de Barcelona, al comte de Cardona virrei del Regne de Valencia. A mes, també decidí enviar una tropa regular a la capital.

4.2.

LA NOBLEA MAULET CONSEGUIX EL PODER DE VALENCIA

El Comte de Cardona, nou virrei de Valencia, reorganitzà el poder de la Ciutat i Regne de Valencia, donant als nobles un major protagonisme que el que havien tingut en Basset.

El 4 de Febrer aplega a Valencia el comte de Peterborough, que vingue des de Barcelona en 6.000 soldats, assegurant que la carretera entre Catalunya i Valencia no quedara tallada. Uns 4.000 llauradors se li agregaren en la seua marcha, aplegant a Valencia un total de 10.000 homens de reforç. Peterborough, aliat en la noblea maulet, canvià el panorama que hi havia en la ciutat. Donà llibertat als botiflers presos, i retallà totalment el poder de Basset i els seus col·laboradors. Inclús s'atreuï a empresonar, el 15 de Febrer a Francesc de Villanueva, a Domenec Barco i a Garcia d'Avila, els mes directes col·laboradors del lider maulet.

Basset fon enviat a Alzira, per a alluntar-lo de la ciutat i un poc despres decidix anar-se'n a Xativa. Estant en esta ciutat, en Juny, un brigader aliat, complint ordens de Peterborough, el va detindre i fon conduit pres al castell de la ciutat xativenca. La ciutat de Valencia rebe la noticia en mig d'una indignacio generalisada. El poble valencià no podia creure's que el seu heroe, la persona que havia arriscat sa vida per defendre les llibertats nacionals valencianes, haguera caigut en desgracia i estiguera empresonat en Xativa. El poble s'amotinà i estigué a punt d'assaltar el palau dels comtes de Cervello, a on estava estajat el general angles. Colocà canons en la porta, lo que atemorisà i va fer desistir al poble del seu intent. El poble corria pels carrers de Valencia cridant la famosa frase que estava en boca de tots: "¡Vixca Basset abans que Carles III!". L'1 de juliol fon enviat Basset de Xativa a Denia i el 10 se'l traslladà a Tortosa. Mes tart fon conduit a Lleida. En acabant la batalla d'Almansa, li concediren la llibertat i fon rehabilitat com a general per a que tornara a repetir els seus exits en el camp de batalla. La causa per la qual va caure en desgracia era el recolzament que oferia a les classes populars valencianes. Volia

un Regne de Valencia compost per ciutadans lliures. Promete l'abolició dels tributs als nobles, aixina com la supressió dels atres drets senyorials. Açò no ho podia permetre la noblea i, valent-se d'haver comés excessos baix el seu govern en Valencia (alguns saquejos, confiscació irregular de bens, etc.) se'l va apartar dels orguens de decisió. La noblea austracista, que si estava a favor de la defensa dels Furs i de les llibertats del poble valencià pero que no volia vore reduïts els seus interessos personals, provocà el disgust del poble que fea perillar el seu recolzament a la causa de l'archiduc.

Les mides que adoptà el Comte de Cardona per a reorganisar l'administració foren nomenar als nous membres de l'Audiencia (els anteriors se n'havien anat a Castella per ser considerats botiflers) i crear una Junta que tenia com a missió administrar els bens confiscats als borbonics.

Durant esta epoca els problemes economics s'agreujaren. La presencia en la ciutat de les tropes aliades crearen dificultats d'estatge i d'abastiment d'aliments, que en estos moments escassejaven en Valencia. Els preus dels productes pujaren per a fer front a les despeses de la guerra i per a mantindre a esta població flotant que havia aparegut en la ciutat. Les classes mes desfavorides foren les que tingueren que soportar d'una manera dramática estos nous impostos.

5.

L'ESTANCIA DE CARLES III EN VALENCIA

A finals de maig de 1706 aplegaren les primeres notícies de la vinguda del rei Carles a la ciutat de Valencia. No es tractava tan sols d'un desig, sino que era una visita estratègica esperant una nova campanya militar.

El 30 de Setembre arribà a les afores de la capital, instal·lant-se en el convent de Sant Esteve. L' 1 d'octubre realisà la seua entrada triomfal en Valencia, en mig d'una gran aclamació per part de la població i de voltes de campana i salves d'artilleria. Entrà per la porta de Quart, a cavall i baix palí, en companyia de les autoritats de la ciutat.

Els gremis s'encarregaren dels preparatius per a rebre al rei de Valencia. Tots els seus membres es vestiren "a lo militar", en casaca, jupa, saragüells i calces. De la caixa gremial ixqueren els diners per a fer front a les despeses dels festejos.

A la seua arribada a la ciutat, el rei acodi a la Seu i es cantà un solemne Te-Deum. També visità la Generalitat, per a observar des dels seus balcons la processó de gràcies per la seua arribada. Quan ixque l'imatge de la Mare de Deu de la Seu, s'incorporà a la processó. En tota la seua estancia en Valencia, el rei donà clares mostres d'una profunda religiositat.

Carles III estigué en Valencia alguns mesos. S'instal·là en l'alqueria de "l'Hort de Pontons", prop del poble de Patraix, entregada pels maulets al rei. Esta era una propietat que fou confiscada al botifler Luis de Rocamora, canonge de la Seu. Es realisaren algunes reformes en la vivenda, construint-se una sala regia, decorada per

L'Archiduc Charles

Bertessi, i alçant-se una estatua d'un Triton, realisada per Ponzanelli, que hui en dia podem vore-la en la Glorieta.

Durant la seua estancia en Valencia, el rei organisa el govern de la Ciutat i el Regne i realisa diverses visites als pobles propers de la capital. Tingue temps inclus per al descans, realisant passejos per l'Albufera. Anava guanyant adeptes a poc a poc. El poble es trobava entusiasmat per la seua presència, pronunciant la celebre frase "*¡Vixca Carles III i Don Joan Basset!*".

La primera mida que prengue Carles III durant la seua permanència en Valencia fon la de porgar diversos carrecs publicos que eren de tendència botifler i substituir-los per uns atres afins a l'austracisme. Otorga privilegis i títuls nobiliaris als principals maulets. El vicari general de Valencia, que era canonge de la Seu, Luis de Rocamora, fon expulsat de la ciutat per botifler poc abans de l'arribada de Carles i fon substituït per Pere Llazer. El rei formà un nou consell general municipal i nomenà nous membres en les Corts Valencianes.

Carles III i el seu govern realisaren un acostament a l'institucio clerical. L'archiduc es rodejà d'autoritats eclesiastiques com els abats de Benifassa i Poblet i els bisbes de Sogorp i Albarraci. En est acostament pretenia rebatre les afirmacions de que rebia el recolzament d'alguns països protestants, alluntant-se de l'ortodoxia catolica. El rei, en la seua conducta eixemplarisant catolica, va conseguir recuperar la vida religiosa valenciana, que havia decaigut prou des de que escomença la guerra.

L'archiduc tambe es rodejà d'un grup aristocratic que en aquell moment governava en Valencia. Necessitava el recolzament dels nobles per a que finançaren la causa austracista. Varen convencer al rei per a que revisara les promeses realisades per Basset a l'inici de la sublevacio maulet. La redencio dels impostos als llauradors va ser posada en tela de juí. El 29 de Novembre de 1706, en

una Junta celebrada entre Carles i el seu govern es discuti este tema, en la que se prengue la decisió que els llauradors tornaren a continuar tributant als nobles. En esta mida es frustraven els seus drets, pero continuaren recolzant a l'archiduc. Les llibertats del poble valencià, els Furs, estaven en perill, i la seua defensa era molt mes important que qualsevol millora personal, per necessaria i justa que fora.

L'archiduc va concedir el títol d'Excelencia a la Ciutat i Regne de Valencia. Com a agraïment a esta mida, la ciutat concedí a la causa austracista un donatiu de 20.000 lliures, entregades a Fra Francesc Dorda, president del Real Consell de Facenda de Carles III. Per a fer front a esta despesa, el Consell de la Ciutat decidí imposar nous impostos, gravant-se mes els productes. Estes noves taxes vingueren en un moment difícil, en el que el forment i la carn escomençaven a escassejar en la ciutat.

Per a obtenir mes ingressos s'intentà augmentar els bens confiscats. En Novembre de 1706 Carles III constituí una Junta eclesiàstica per a que duguera a terme la gestió de la confiscació dels bens de l'Església. Els seus membres eren:

Antoni Ferrer i Milán, bisbe de Sogorp.
Vicent Canos. Pardo de la Casta, canonge
Fray Josep Castillo, abat de Benifassa
Francesc Boscà, canonge
Esteban Dols, paborde
Tomàs de Savoya, paborde.

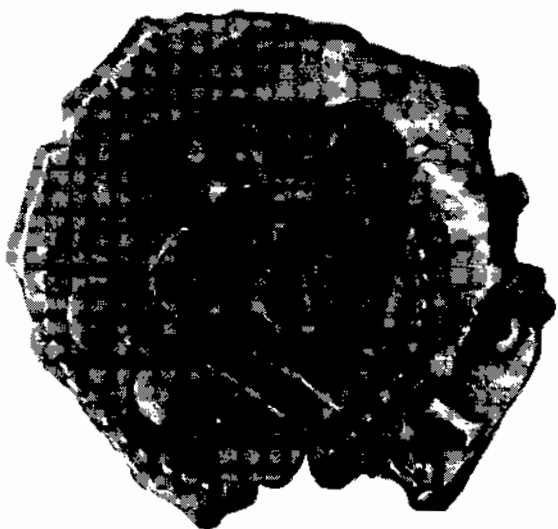
El 7 de Març de 1707 l'archiduc Carles se'n va anar de Valencia, partint cap a Barcelona. Marcharen junt ad ell tota la nobleia que el rodejava i els embaixadors europeus. Inclús, el fins a este moment virrei de Valencia, el comte de Cardona, va seguir a l'archiduc en la seua marcha.

El rei insinuà que "acceptaria gustos l'ajuda dels gremis per a la seua partida". Açò suponia una clara crida als gremis de la ciutat per a que contribuïren en les despeses.

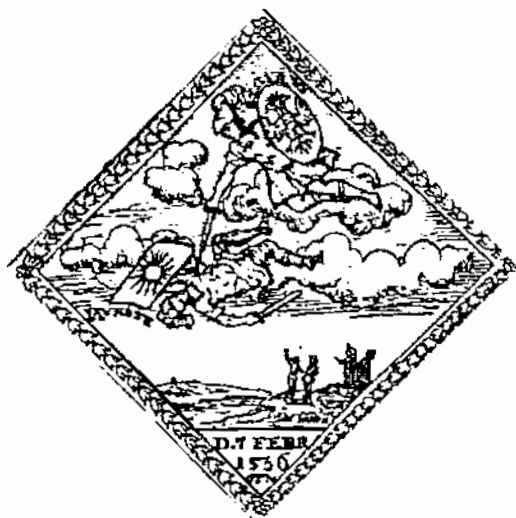
ses del viage fins a Catalunya. Deixà com a virrei de Valencia al Comte de Carzona, únic noble que permaneixque en Valencia, qui el 13 de Març jurà el seu carrec.

L'eixida de l'archiduc de Valencia contà en una clara oposicio dels generals aliats, que hagueren preferit que Carles s'haguera quedat en el Regne de Valencia.

Esta retirada de l'archiduc es produi degut als roïns resultats militars dels austracistes. El general borbonic Berwick havia recuperat en els ultims mesos les ciutats de Capdet, Villena, Elda, Novelda i Elig.

Moneda Valenciana de coure de Carles III.

L'única heraldica que li agradava a l'archiduc.

6.

LA BATALLA D'ALMANSA

El general francès el duc de Berwick tenia cercat el Regne de València en els primers mesos de 1707, situat el seu quarter general en Jumilla. Estava a l'espera de que el duc d'Orleans, nou comandant en cap borbònic, se li unira en noves tropes. Per tant, abans que aço ocorreguera, els generals austracistes Galway i Das Minas decidiren donar batalla a Berwick. El lloc elegit per al combat fon les rodalies d'Almansa, zona estratègica puix està situada en l'entrada geogràfica a València des de Castella.

Berwick era coneixedor de que les tropes aliades que es dirigien al seu encontre eren molt nombroses. Per tant, decidí que els soldats que es trobaven en el setge de Villena, Yecla i Jumilla abandonaren les seues posicions i es concentraren per a fer front als austracistes.

L'idea dels aliats era la d'alcantar les tropes felipistes abans que es pogueren juntar, per a d'esta forma destrossar-les en major facilitat.

El 21 d'Abril aplegà Berwick a Almansa en el gros de les seues tropes, sent coneixedor de que l'exèrcit de l'archiduc Carles es dirigia al seu encontre. Els reforços del duc d'Orleans no aplegaren a temps i Berwick hagué de dispondre en solitari als seus homes per a fer front als aliats.

L'exèrcit de Carles III estava compost per 15.500 homes, distribuïts en 43 batallons i 53 esquadrans, segons fonts aliades. D'ells, 5.000 eren anglesos baix les ordres de Galway; 8.000 portuguesos dirigits per Das Minas; 1.400 holandesos encapçalats per Fresheim i el comte Dohna; i 1.000 hugonots francesos baix les ordres de Lislemanais. D'ells, la majoria eren infants, sent molt pobre la cavalleria.

Junt ad estes tropes, hi havia aragonesos i maulets valencians. Ni tan sols un catala, pel contrari, combatia en l'eixercit de l'archiduc. La bandera aragonesa i la Senyera Valenciana, duta pels maulets, es trobaven entre els estandarts que portaven els austracistes.

Les tropes del duc de Berwick eren mes numeroses que les de Galway i Das Minas, i això tenint en compte que no pogueu contar en els esperats reforços del duc d'Orleans. Es componien d'uns 25.000 homes, segons fonts aliades i borbòniques, estant compostes per castellans i francesos. D'ells, 8.000 eren de cavalleria i 17.000 infants. L'artilleria també era superior a la de l'eixercit contrari. Junt a Berwick, les tropes estaven dirigides pel duc de Populi, i el del Havre, els comtes Mahoni, Lilly i Pinto, els generals D'Asfeld, Hessy, L'Abadie i Sant Gil, el marques de Davaray i el mariscal Mendoza.

Galway i Das Minas distribuïren les seues tropes en línies alternes d'infanteria i cavalleria i Berwick dispongue a les seues en dos grups, l'infanteria en el centre i la cavalleria als costats.

El 25 d'Abril l'eixercit de l'archiduc començà l'atac. En un primer moment, la seua espenta conseguí sobrepassar la primera línia feliçista, però la cavalleria del general francès D'Asfeld atacà el flanc esquerre de l'eixercit aliat, destrossant-lo i provocant la seua retirada.

El resultat de la batalla fou un èxit rotund per a l'eixercit borbònic, morint 5.000 soldats de Carles III i 4.000 homes del bando contrari. Uns 10.000 homes aliats foren fets presoners. Galway i Das Minas caigueren ferits.

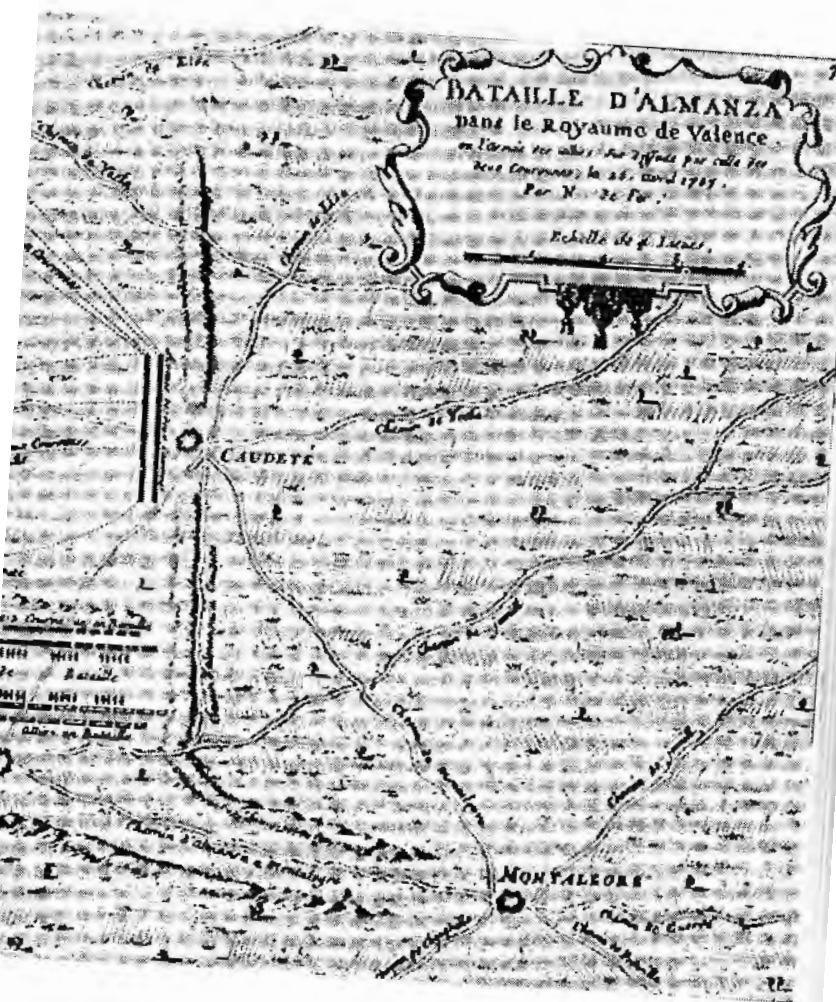
Molt s'ha parlat de les causes que propiciaren la derrota de les tropes de l'archiduc. Sense cap de dubte, el motiu fou la falta de coordinació i de serenitat dels dos generals, Galway i Das Minas, que en tot moment estigueren impacients en oferir combat. Per una altra banda, la cavalleria franco-castellana era molt superior.

BATAILLE D'ALMANZA
dans le Royaume de Valence

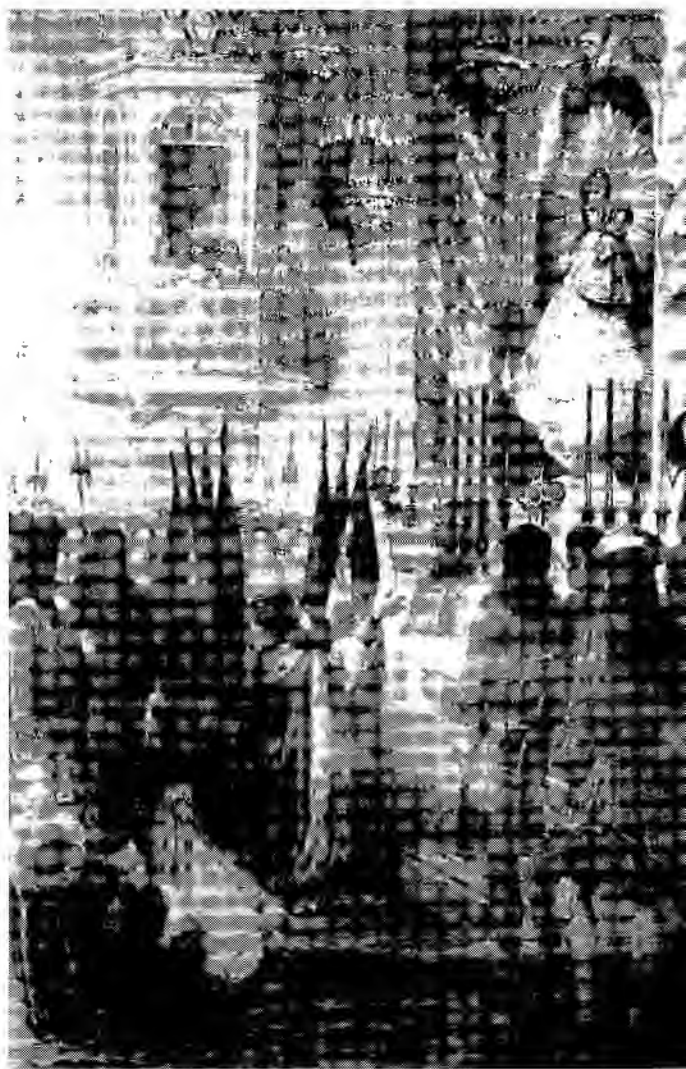
Par N. 30. 5.

Per N. 20. 10.

Echelle de 1.2 m.

Croquis de la batalla d'Almansa.

*Banderes capturades als austracistes en la batalla d'Almansa.
Biblioteca nacional de Madrid.*

*FELIP V imponent el Toisó d'Or al duc de Berwick per la batalla d'Almansa.
Palau de Llíria, Madrid.*

En aquell moment hi hague sospites de traïcio per part d'algun general aliat, pero sense fonament. Tambe es parlà de falta d'interes per part dels portuguesos.

En Holanda i Portugal es culpà a Galway de la derrota, i en Anglaterra es responsabilisà a l'archiduc per haver traslladat unes tropes del front de combat i portar-les a Catalunya.

Felip V concedi al duc de Berwick, gracies ad esta batalla, els ducats de Xerica i Liria i la grandea d'Espanya.

Pedro Ronquillo, brigader de l'eixercit borbonic, i el comte de Pinto, informaren en Madrit del resultat de la batalla. Est ultim entregà al rei Borbo els estandarts i banderes dels derrotats, entre les que es trobava la Senyera del Regne de Valencia, desposseïda als maulets que lluitaren en el front defenent les llibertats del poble valencià.

En la ciutat de Valencia el resultat de la derrota aplegà el 27 d'Abril, sent rebut en mig d'un ambient d'intranquil·litat i nerviosisme, que motivà l'amotinament de part de la poblacio, que fon sofocat pel virrei. En el port, s'embarcaren homens i material en desti a Barcelona. L'eixercit de Carles III, despres de la derrota d'Almansa decidi replegar-se a Catalunya per a refer les seues tropes.

La batalla d'Almansa no suponia en principi la fi de la guerra, pero dotà de gran moral a les tropes borbòniques i de gran desanim als austracistes. Es pot dir que a partir de la desfeta d'Almansa la guerra ya estava decidida en favor de l'eixercit felipiste.

7.

LA DEROTA MAULET

EL FET DE XATIVA

Despres de la batalla d'Almansa, les tropes austracistes es replegaren cap a Catalunya, fugint de les borbòniques. Per tant, el camp quedava obert per als felipistes, que sense massa problemes anirien conquistant terreny. El 27 d'Abril de 1707 aplegen a la ciutat de Valencia notícies de la gran derrota aliada en Almansa. En el port s'embarca material i homens cap a Barcelona.

Les tropes borbòniques es dividiren en dos parts, dirigides la primera per Berwick i el duc d'Orleans i la segona per D'Asfeld. Els primers tenien com a missió dirigir-se a Valencia conquistant els territoris que trobaren al seu pas. D'Asfeld fou enviat al sud del regne, on Basset operava des de la seua rehabilitació com a general austracista per a que intentara tornar als seus antics èxits militars.

El duc d'Orleans i Berwick marcharen en les seues tropes cap a Requena, aplegant el 2 de maig. La guarnició aliada, composta per 400 homens, capitulà i s'entregà a Felip V. Despres de conquerir Requena, els borbònics es dirigien a Valencia, ocupant Bunyol, Chiva, Chest....

Les notícies dels avanços borbònics arriben a Valencia en mig d'un clima de total preocupació. Molts maulets abandonen la ciutat. El mateix comte de Corzana també deixà Valencia, el 5 de maig, dirigint-se a Sagunt, que segons ell era una retirada estratègica.

El 6 de maig aplega a Valencia un trompeta enviat pel duc de Berwick i el duc d'Orleans invitant als jurats a la rendició. A la seua arribada, hi hagué intents de matar-lo per part del poble, sense aconseguir-ho.

Els jurats decidixen el dia 7 entregar la ciutat, acceptant la derrota. En esta decisió, fou molt important

El duc d'Orleans. Museu de Versalles.

la postura que prengue el jurat en cap, Melchor Gamir, que segons Miñana, historiador borbònic, era un botifler encobert. El poble, en enterar-se de la decisió, s'amoïnà i estigueren a punt de castigar físicament als jurats, membres del Consell General de la ciutat. València, que havia demanat reforços sense tindre éxit, obri les portes als borbònics el 8 de maig. Un bando insta a la població a deixar les armes, i els soldats de Felip V es situen en les muralles en el lloc dels maulets.

A partir de la conquesta de València, el progrés borbònic es fa patent per tots els racons del regne en una gran facilitat, gràcies a la desordenada retirada de les tropes de l'archiduc. A poc a poc van caent ciutats pel nord i el sud del regne, com Sogorp, Vilareal, Gandia, Llíria, etc.

Per una altra banda, D'Asfeld marchà en primer lloc cap a Xativa en els seus 12.000 homes, integrats en 20 batallons i 36 esquadrans. La ciutat tan sols posseïa una guarnició de 800 anglesos, però això sí, molts maulets estaven disposats a donar la vida per defensar la ciutat. El governador de Xativa era Miquel Purroy, qui realitzava nombroses crides a la població per a no rendir-se. D'Asfeld ofertà la capitulació, però un crit era unànim: "Abans preferim morir que caure baix l'odiós poder de Felip V".

En els primers combats, els borbònics no pogueren ni tan sols conquistar els arravals. Però al remat entraren en la ciutat, fent-ho pels carrers de Santa Tecla i Sant Francesc. La lluita es dugué a terme casa per casa, participant inclús chiquets, dones i eclesiàstics.

El combat durà dos dies. Quan acabà, la ciutat es trobava totalment destrossada. Havia segut brutalment saquejada i no quedaven més que ruïnes. A més, els borbònics varen cometre nombrosos excessos. Un d'ells fou profanar el temple de Sant Agustí, saquejant-lo i passant a gabinet als veïns que allí s'estajaven.

La noticia de l'heroica resistencia xativenca aplegà a la Cort de Madrid uns dies després. Felip V, no conformant-se en la victòria, decidí realitzar una duríssima repressió contra la població per la seua resistència. Les mides que ordenà el monarca foren expulsar a tots els veïns que quedaven en vida, prohibint-los el regres i incendiar la ciutat, que estigué ardent durant una setmana.

Uns mesos després, el 21 de Novembre, hi hagué una orde real de reconstrucció de la ciutat, però canviant-la de nom. Ara passaria a nomenar-se "San Felipe". Els antics veïns no podien tornar, i ací establí el rei una colònia composta per invalids.

Els botiflers, a partir d'este moment nomenaren, en cruel sorna, als habitants d'esta zona "els socarrats", en recort a l'incendi que destrossà per complet Xativa.

En acabant d'arrasar Xativa, les tropes borbòniques marcharen cap a Denia, que estava defesa per Diego Rejon de Silva. El sege a la ciutat durà cinc setmanes. Al remat caigué, com també ho va fer Alcoy, que també resistí durant un temps gràcies a uns cents de maulets que anaren des d'Alacant a Alcoy. Però el 9 de Giner de 1708 els felipistes es feren en el control de la població. En Decembre d'est any, conquistaren Alacant.

En la caiguda d'Alacant, tot el Regne de València estava ja baix el control borbònic. Però en Europa i en Espanya la guerra continuaria encara alguns anys més. En el nostre regne, la repressió als maulets era duríssima. Alguns d'ells no volgueren rendir-se i feen la guerra pel seu conte.

CIUDAD DE SAN FELIPE

Gravat de la ciutat de Xativa, una volta canviat el seu nom pel de "San Felipe".

8.

ELS MAULETS DESPRES DE LA DERROTA

Despres de la desfeta d'Almansa i la victòria botifler, els maulets seguiran actius en la finalitat de conseguir el seu propòsit de recuperar els Furs i de tornar a tindre l'autogovern. Ells sabien que el poble valencià havia seguit traïcionat. Els botiflers eren sabedors que encara seguien existint maulets activistes i per això s'encarregaren de que en cada ciutat i poble hi haguera una persona que vigilara les cases dels austracistes més destacats i dels forasters que anaren a la ciutat. Els borbònics no estaven tranquils, puix sabien que si els maulets es feien novament en el poder, el poble anava a recolzar-los, ja que estaven en contra de l'imposició que patien.

Eren molts els llauradors que tingueren que fugir o amagar-se, puix sabien que se'ls podia aplicar la pena capital. Els maulets actius estaven sobretot en les muntanyes de l'interior, elegien punts estratègics per a no ser descoberts. Hi havia diferents grups i actuaven en diferents llocs. Eren els següents: el que dirigia Pere Alaix i que actuava en la zona que limita en Castella, el del portugués i el de Beinates de Toris que actuaven en les Cabretes, el de Carafa en la serra d'Espada, el de Josep Marco anomenat "el penjadet" (personatge destacat per la seua defensa que dugué a terme en la ciutat de Xativa), i el grup de Miquel Simon que actuava en Bunyol. En la ciutat de València s'agruparen en les barraques dels peixcadors. Els botiflers estaven en perill quan en Saragossa es declara de nou rei a l'archiduc Carles. Els borbònics de València estan alerta i durant este moment s'entrenen en la nova Ciutadella situada en el carrer de Predicadors, per a estar preparats d'un possible atac dels austracistes. Per

este motiu aplicaran fortes mides de repressio cap als mes destacats maulets. Son moltes les families de valencians que seran empresonades durant este moment. El governador Del Valle va reunir als gremis per a amenaçar-los en la pena de mort si recolzaven la causa austracista. Per això, quan les tropes de l'archiduc arriben al port de Valencia se'ls impedirà el desembarc i les tropes borboniques acodiran armades a fer-les front. Els botiflers conseguiran dominar de nou el control. Els maulets voran les seues esperances frustrades quan en 1711 mori Josep I Emperador d'Austria (germa de l'archiduc) i Carles es proclamat rei d'Austria.

Felip V ya no tindra rival, i el seu centralisme triomfarà, marcant una nova epoca.

Encara que l'archiduc ya no lluitara pel tro d'Espanya, hi haura intents de recuperacio dels Furs. El poble continuarà la lluita per a rescatar l'identitat que li havien arrebatat.

9.

CONSEQÜENCIES DE LA VICTORIA BOTIFLER

9.1.

ASPECTES GENERALS

La victòria botifler provocà diversos canvis en el Regne de València. Anava a supondre la fi de les llibertats d'un poble que havia tingut els seus propis orguens d'autogovern i les seues propies lleis. A poc a poc, Felip V anira aplicant en el regne els seus desitjos de centralisacio que es basaven en suprimir els Furs, que tingue lloc per mig del Decret de Nova Planta del 29 de Juny de 1707 .

En el Decret de Nova Planta quedaran abolits definitivament els Furs, implantant-se les lleis castellanes. El Poble Valencià patirà greus conseqüències per haver recolzat la causa austracista.

Quan entrà el general Berwick en València en maig de 1707 anuncia lo que li ocorrera al Regne de València: *"Este reino ha sido rebelde a Su Magestad y ha sido conquistado, habiendo cometido contra Su Magestad una grande alevosía, y assí no tiene más privilegios ni fueros que aquellos que Su Magestad quisiere conceder en adelante."* En esta cita podem apreciar com el desig d'abolicio dels Furs anava a ser un fet en breu. Des d'ara el cos militar ocuparia els carrers de les competències més importants. Es dir, la ciutat estaria baix control militar. Al mariscal duc de Berwick se li nomenaria en el carrec de Comandant General, el mateix que eixerciria en Arago i Catalunya. Però com no podia ocupar-se de les tres competències delegà la de Comandant General de València en D'Asfeld.

El futur del Regne de València s'anava a decidir en un consell privat, format pel rei Felip V, l'embaixador francès Amelot, el president de Castella Ronquillo, el duc de Venegua, el duc de Medinasidonia, el duc de Montellano i el Comte de Frigiliana. Dins d'este Consell hi

havia partidaris de que no s'aboliren els Furs totalment, a soles aquella part que llimitava el poder real, com Medinasidonia, Montellano i Frigiliana. Els restants estaven d'acort en l'abolicio total dels Furs, de l'imposicio de les lleis de Castella en el Regne de Valencia. Guanyaren estos ultims, i quedaren abolits els Furs. L'història d'este poble anava a ser canviada, ya que patiria una uniformitat llingüística per la qual el castellà seria la llengua oficial i culta, quedant d'esta manera marginat l'idioma propi d'este poble, la llengua valenciana. La personalitat propia i diferenciada dels valencians anava a quedar destruïda.

La notícia del decret de Nova Planta aplega a Valencia el 25 de juliol de 1707. No a soles als partidaris de l'Archiduc Carles els va parcix este Decret una barbaritat, sino també als botiflers. En l'Ajuntament un grup de valencians botiflers opinaven que era injust este Decret. Lluís Blanquer (jurat nomenat pel Felip V) i J. Orti (advocat de la Ciutat de Valencia) redactaren un memorial demanant-li al rei que anul·lara el Decret. El Duc de Medinaceli serà qui li donarà al rei el memorial. La resposta del monarca serà l'empresonament dels dos en la presó de les torres de Serrans i el desterro a Pamplona. Des d'este moment els botiflers que encara ocupaven algun càrrec polític verben de que no tenien res a fer. Assumit el poder polític absolutista del monarca, demanaran la llibertat per a LL. Blanquer i J. Orti, la qual cosa serà concedida.

L'ambient que durant esta època patirà Valencia serà d'una gran intranquil·litat, no cal oblidar que la major part de la població havia seguit partidaria de l'Archiduc. El rei durà a terme una gran repressió en tot el regne. Els austracistes més destacats seran empresonats, inclos s'aplicarà la pena de mort. Lo mateix li passarà a la part del clero qui havia recolzat la causa austracista. La Santa Seu havia proclamat com a rei a l'archiduc. Este fet farà que

la gran majoria del clero siga austracista. Es donarà l'orde de que siguen entregades totes les armes, en el fi de possibles sublevacions per a controlar millor a la població, ja que els maulets seguien actuant i Felip V sabia que el valencians eren partidaris d'estos.

Retrat de James Stuart Fitz, duc de Berwick angles al servici de Felip V.

1.1. ¿QUI EREN ELS MAULETS?

Els Maulets eren els defensors de les llibertats nacionals del Regne de Valencia durant la Guerra de Successió. Lluitaren al costat de l'archiduc Carles, puix significava el respecte cap a les institucions propies de cada nacionalitat, i en el cas valencià, el respecte als Furs, mentres que Felip V representava una monarquia centralisadora de tall frances en la que els orguens d'autogovern de cada regne es vorien minimisats.

El poble valencià no volia vore suprimida la seua legislació per una altra que li era aliena. Per este motiu, després de la proclamació de l'archiduc com a rei, va prendre partit en favor seu majoritariamente, i lluità per aconseguir-ho. Però no tot el poble decidí recolzar a Carles. Sobretot l'alta nobleia terratinyent, però també els llauradors de realenc i l'alta jerarquia eclesiàstica decidiren donar recolzament a Felip V, puix el monarca Borbó defenia els seus interessos econòmics. Son els botiflers. Segons Andres Ferrer, *"(...) las clases elevadas prefirieron apoyar a Felipe V y el modelo político centralista que representaba por considerar que era la mejor vía para salir de la crisis feudal y preservar así sus intereses de clase, particularmente en un momento grave de agitación social entre sus vasallos. Para ello no dudaron en tolerar la supresión de los Fueros Valencianos y aceptar el nuevo modelo centralista y castellanizante tras la conquista borbónica del territorio regnícola que facilitó la batalla de Almansa, si bien algunos pusieron objeciones al radicalismo que alcanzaron muchas de las medidas que se impusieron"*.¹¹

¹¹ Ferrer, Andres: "Diccionario Histórico de la Comunidad Valenciana". Editorial Prensa Valenciana. Valencia, 1992.

Entre els maulets hi havia membres de diferent ranc social. Els mes numerosos eren els llauradors de terres de senyoriu, pero tambe estaven el baix clero secular, la burgesia, els gremis i la mijana noblea sobretot urbana.

La paraula maulet es un diminutiu de maula (paraula arap -mawla-), que es referix a una persona de baixa categoria social i que està en una relacio de subordinacio respecte d'una atra. De totes maneres, i encara que el nom fa referencia per tant als llauradors que lluitaren contra Felip V, tambe son maulets els membres d'atres categories socials que tambe lluitaren defenent les llibertats del poble valencià. Despres de la victoria botifler, molts maulets se n'anaren del Regne de Valencia, uns atres continuaren lluitant en guerrilles, i els demes patiren una forta repressio per part dels botiflers.

El nom botifler prove de la paraula francesa "beauté-fleur" (flor bella), que es referix a la flor de lis borbonica. Si be el seu numero era inferior al dels maulets, puix sobretot les classes altes -minoritaries llogicament-recolzaren a Felip V, el seu poder economic era superior.

Els maulets usaven com a distintiu una veta blanca, mentres que els botiflers portaven colors grocs.

Segons un historiador pro-borbonic de la decada dels xixanta, Pedro Voltes, la divisio entre maulets i botiflers "(...) corresponde en realidad a la oposición entre los elementos conservadores y amantes del orden -que serian borbonicos o, por lo menos adictos al gobierno constituido- i la masa popular, inquieta, bulliciosa y amiga de novedades".⁽²⁾ Esta es, llogicament, una visio conservadora de l'historiografia espanyola dels anys del franquisme, que no tracta el motiu essencial de la lluita

⁽²⁾ Voltes, Pedro: "La Guerra de Sucesión en Valencia". Inst. Valenciano de Estudios Valencianos. Diputación Provincial de Valencia. Valencia, 1964.

entre els dos bandos, que era la defensa dels Furs per part dels maulets.

Tampoc l'historiografia post-franquista tracta el tema de d'este punt de vista. Les actuals llinies d'investigació es decanten per observar el fenomen dels maulets i botiflers com una lluita de classes, seguint l'ortodoxia del materialisme historic. D'esta forma, Carmen Perez Aparicio opina que *"La Guerra de Successio es una manifestacio de la tradicional inquietut social del País Valencià"* ⁽³⁾ i Manuel Cerdà afirma que *"La Guerra de Successio (...) constituïx, mes que un conflicte belic o politic, un vertader moviment social, car en realitat es tracta d'una continuacio de la lluita anti-senyorial que s'havia iniciat en la Segona Germania"*. ⁽⁴⁾

1.2.

COMPOSICIO DELS MAULETS

Anem a repassar ara, grup per grup social, els valencians que s'enquadraren dins dels maulets i les motivacions que tingueren cadascun d'ells per a recolzar a l'archiduc i enfrontar-se al poder botifler. Tots ells tingueren, per damunt de tot una justificació molt clara: La defensa dels Furs, la defensa de les llibertats nacionals del poble valencià.

CHICOTETA I MIJANA NOBLEA

Estaven a favor de la continuació de la dinastia dels Austries, puix suponia el manteniment del foralisme que

⁽³⁾ Perez Aparicio, Carmen: "De l'alçament maulet al triomf botifler". Valencia, 1981.

⁽⁴⁾ Cerdà, Manuel: "Els moviments socials al País Valencià". Inst. Alfons el Magnanim. Valencia, 1981.

havia mantingut des de l'arribada de Jaume I a terres valencianes el Regne de Valencia. Pel contrari, l'alta noblea, relacionada en la noblea castellana i andalusa, era davant de tot terratinyent, i no volia que els seus drets senyorials foren suprimits, com pretenien els llauradors maulets. Felip V els assegurava el pagament dels tributs d'estos.

BURGUESIA I GREMIS

Les classes burgeses, importants ja en esta epoca en el Regne de Valencia, es decantaren totalment a favor de l'archiduc. Les seues condicions de comerç, degut a la pujada al tro de Felip V, es varen vore en un pijor estat que quan estava la dinastia dels Austria en el tro. El rei Borbo els prohibí tindre relacions comercials en els països contraris a França. Austria, Anglaterra, Holanda i Alemanya. En els unics en els que podien comerciar cren en els francesos. Este monopoli suponia una pujada en el preu de les mercaderies i a mes duya en si una gran dificultat en obtindre productes de primera necessitat. A mes, tot el regne es va plenar de comerciants francesos a partir de l'implantació de la monarquia borbonica, en uns privilegis superiors als dels valencians. Esta competència, dura i deslleal, sobretot en el producte de la seda, provocà que els gremis i la burgesia veren en la monarquia borbonica un enemic que, a banda de voler un estat centralisat, pretenia favorir economicament a un sector de la població que no era valencià.

Els gremis colaboraren activament en Bassot, una vegada que el líder maulet controlava el poder en la ciutat de Valencia, Bassot aprofità les fortes organitzacions gremials per a que aportaren homens i recolzament economic.

L'IGLESIA

Tambe en l'iglesia es contaven alguns partidaris de l'archiduc Carles. Ara be, estos es trobaven dins del

“clero baix”. L’alt recolzava majoritàriament a la causa borbònica, ja que tenien els mateixos interessos que l’alta nobleia, puix eren també posseïdors de terres. Les ordens religioses estaven dividides a l’hora de recolzar un o l’altre bando. Entre les que s’acostaren a les files austríques, es trobaven els flares de Jesús, de Sant Vicent de la Roqueta, de Sant Francesc, els capuchins i els carmelites descalços i els que recolzaren al prenent borbònic eren la Companyia de Jesús, el convent del Carme, de Sant Agustí, el Pilar, Sant Domenec, el Remei, els trinitaris descalços, Santa Ursula i la Saïdia.

ELS LLAURADORS

Durant molt de temps els llauradors havien estat lluitant per a millorar les seues condicions socials. Molts dels problemes que no s’havien resolt en la jacquerie (revolta del camp) de 1693, nomenada Segona Germania, sorgixen ara, dotze anys després. L’abolició dels drets senyorials, que suponia l’eliminació dels tributs als nobles, proposta que Bassot llançà després del seu desembarc en La Marina i que era un dels objectius dels llauradors valencians, junt a la millora en l’arrendament de les terres fon un dels motius secundaris que motivaren el recolzament dels llauradors de senyoriu a la causa austracista.

A més, la prohibició que va fer Felip V de que es comercialisara en els països aliats (situats en el Nord d’Europa) també va causar grans trastorns en el camp valencià. Molts productes típics mediterrànecs que es produïen en València i que lògicament no es podien vendre en França, país també riberenc de la Mediterrània, es quedaren sense eixida.

Segons I. Planes en la seua obra *Sucesos fatales de esta Ciudad y Reyno de Valencia*, opina que:

“(…) quando Francisco García de Avila con otros (...) fueron solevando los lugares de la Marina sabiendo estaban los labradores mal contentos, les fue fácil per-

suadirles a la sedición prometiéndoles darles franqueza en sus heredades en nombre del Señor Archiduque Carlos, si les ayudaban a proclamarle por Rey, y dando palabra de executar lo que se les mandasse y ordenasse se estuvieron sosegados esperando la ocasión.”

1.3.

PERSONAGES MAULETS MES DESTACATS

Sense cap de dubte, el líder maulet per excelència es Joan Batiste Basset. Naixque en Valencia en 1654. Pertanyia a una modesta família, son pare era fuster. Hagué d'anarse'n de Valencia en la seua joventut a causa d'un presunt delit d'homieidi, refugiant-se en el Milanesat. Posteriorment s'enrolà en l'artilleria de l'exèrcit austriac. En l'estiu de 1705 tornà a Valencia junt a la flota de l'archiduc per a protagonisar la sublevació maulet.

Segons un escrit de l'època, del marquès de San Felipe:

“Pasaron a Denia, y desembarcó disfrazado en humilde traje (no impropio de su nacimiento) un tal Basset, valenciano, que había muchos años servido en Alemania, viviendo aun Carlos II. Este, perito en la lengua y en el país, concitó a la rebelión a unos hombres de grande autoridad de los pueblos, valientes por su persona y arrojados; tenían poco que perder, y así nada aventuraron en la sublevación. Estos eran Gil Cabezas, Vicente Ramos y Pedro Dávila. No les faltaban emisarios en el pueblo, que ofrecían entera abolición de los tributos. (...) Basset quitó las gabelas y todo género de tributos (...)”.

Basset va aconseguir atraure's a la gent del poble degut al seu gran carisma i a les promeses que fca als llauradors. Els parlà en la seua mateixa llengua, en llengua valenciana, al contrari que fecn els botiflers que parlaven en castella, i els incità a defensar la seua llibertat

com a poble. Molts llauradors el seguiren fins a València per a conquerir la capital. Una vegada estigue en el govern del Cap i Casal, i com ya vorem en capítuls posteriors, caigue en desgracia i el ficaren en preso. Despres de la batalla d' Almansa, fon lliberat i repost com a general per a que tornara a repetir les victories que havia tingut a l'inici de la sublevacio. En Setembre de 1714 Basset es troba en el sege que els francesos feren a Barcelona, i una vegada caiguda la ciutat, es enviat presoner a Alacant, i despres a Fuenterrabia, on permaneceix fins a 1719. En esta data es lliberat i desterrat . Uns anys despres mor en Viena.

El seu mes directe colahorador fon Francesc Garcia d'Avila, natural de Gandia. Acompanyà a Basset en els inicis de la sublevacio maulet realisant previament funcions de propaganda de la causa austracista. Una vegada que la noblea maulet pren el poder en la Ciutat de València fon conduit a preso. Kamen opina que este Francesc Garcia es el mateix que va dirigir la sublevacio dels llauradors durant la Segona Germania.

Un altre personage de gran representativitat fon Manuel Mercader i Calatayud, nomenat per l'archiduc marques de la Vega de València, cavaller de l'orde de Montesa i Regent de la Real Audiencia. Se'l pot considerar, a pesar dels seus tituls nobiliaris com un representant de la burguesia valenciana. Facilità a Basset l'entrada en la ciutat de València. Sos tres fills també tingueren llocs destacats dins de la burocracia austracista. Manuel Mercader fon rector de l'Universitat; Josep Mercader va ser assessor del Governador d'Oriola i Cristofol Mercader era doctor de la Real Audiencia.

Dins de la noblea maulet destaquen el comte de Cardona i el comte de Corzana. Josep Alonso Lino Folch de Cardona, Comte de Cardona i Marques de Guadalest, fon, des del primer moment l'austraciste mes destacat del sec-

tor nobiliari. El 23 de giner de 1706 fou nomenat virrei i capita general del Regne de València. El 18 d'agost de 1707, en motiu de la boda de l'archiduc, va rebre la Grandea d'Espanya. Quan l'archiduc Carles, després de la seua estancia en València, abandonà el regne, el 7 de març de 1707, el comte de Cardona el va acompanyar a Barcelona. Va succeir-lo en el seu carrec el comte de Corzana. Quan les tropes borboniques estaven a punt d'entrar en la ciutat, se'n va marchar de València cap a Sagunt, en maig d'est any 1707. En anterioritat, el 26 d'abril, Carles li concedí la Grandea d'Espanya. El 27 de setembre de 1711 embarcà, junt a l'archiduc, a Viena, abandonant el país.